

Georgi Mitrinov

(Bulgaria, Institute for Bulgarian Language, BAS)

The Anthroponymic Picture of the Village of Darets, Kardzhali Region, according to Data from 1906¹

Abstract: The paper presents a list of the population of the village of Darets – the southmost Bulgarian Christian village in the region of Kardzhali – according to data from 1906. The village no longer exists. The author discusses the characteristic features of the local anthroponymy. The data bring in new details to the history of Bulgarian in the Eastern Rhodopes where due to historical circumstances Turkish-language population is predominant nowadays.

Keywords: Eastern Rhodopes, Bulgarian National Revival, anthroponymy, dialectology, language history

Георги Митринов

(България, Институт за български език, БАН)

Антропонимната картина в село Дарец, Кърджалийско, по данни от 1906 година¹

Село Дарец е едно от малкото стари християнски селища в Кърджалийско. Днес селото не съществува. При изграждането на язовир „Студен кладенец“ през 50-те години на XX в. населението на с. Дарец и на други околни турски села, попадащи в коритото му, е принудително изселено. Най-ранните засега писмени сведения за него се откриват в османски данъчни регистри от XVII в. В такъв регистър от 1626-1627 г. е отбелязано с. Юклюк към Димотишка каза, Созополски вилает, с 33 немюсюлмански домакинства. В друг регистър за 1635 г. то е посочено с 37 немюсюлмански домакинства, което показва увеличение на населението с 4 семейства (Грозданова/Grozdanova 1989: 461). Относно възникването на селото, според местните предания, за първи заселник в землището му се смята Ак чобан, според някои даречани, дошъл от с. Съчанли, Гюмюрджинско. В предания се споменава за стари заселници от с. Добрич, Хасковско и от с. Шейтан (дн. Косово), Смолянско (Михайлова/Mihaylova – 1995: 158).

За съжаление, не са много сведенията за селото в статистически документи от края на XIX и началото на XX в. В статистиката на Т. Карайовов за населението в Одрински вилает, по данни от османски регистри, датирани от края на XIX в., сред селищата от Султанйерийска каза към Гюмюрджинския санджак не се открива селищно име Юклюк (Юглюк), каквото е старото име на селото. Под № 102 в списъка обаче е отбелязано с. Юлук (на р. Арда), отдалечено на 5½ ч. от казалийския център, което в случая е селището Кошу кавак (дн. Крумовград). Дотук данните могат да се приемат за достоверни и

¹ Изследването е част от дейността по изпълнение на Националната научна програма „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“, финансирана от МОН.

свързани със с. Юкюк (Дарец), но в края са посочени 23 семейства мохамедани турци (Карайовов/Karayovov 1903: 180), а е знайно, че населението на селото е било изцяло християнско. Възможно е в публикуваните статистически данни да е допусната грешка, каквито се откриват в данните за други села. Вероятността да е допусната печатна грешка се подсилва от факта, че в съвременни речници на селищните имена в България не се открива старо турско селищно име Юлук (Мичев/Michev 1989). Но пък, според тюрколога Ст. Андреев, с. Дарец е отбелязано в османски документи за XIX в. със старо турско име Yülük, т.е. Юлюк (Андреев/Andreev 2013). В статистиката на Л. Милетич за българското население в Одринския вилает от началото на XX в. са включени данни за селища в Кърджалийска (Кошукавакка) каза, като, освен българоезичните села, в днешно Крумовградско е отбелязано само с. Габрово (днес в района на с. Черноочене, Кърджалийско) с 27 семейства българи патриаршисти, смесени с турци (Милетич/Miletich 1918: 297). Данни за с. Юкюк (Юглюк) не се откриват и в публикуваната в Цариград през 1878 г. Етнография на Одринския вилает, съдържаща описание на населението в селищата (по данни от регистъра на данъка бедел-и аскерие от 1873 г.; Статистика/ Statistika 1995: 19-71). По данни от проучвания на краеведката М. Михайлова, първото име на селото било Юрюк, а следващото – Юглюк (Михайлова/ Mihaylova 1996: 157, 158).²

Селищното име Юрюк се свързва с наличието на юруци в района, но, според възрастни даречани, ойконимът е бил в облик Юрик, по название на хора юрици. Те отглеждали коне, с които участвали в юрии, т.е. при сватби препускали преди сватбарите, за да съобщят на близките на младоженеца, че процесията идва. За това са били дарявани. Дори на турски сватби юриците провеждали юрии и също били дарявани (Михайлова/Mihaylova 1996: 174).

Откъслечни сведения за селото се срещат в архива на Българската екзархия, съхраняван в ЦИАИ, гр. София. В рапорта на училищен инспектор към Българската екзархия, посетил селото през учебната 1909-1910 г., е отбелязано, че с. Юглюк, на р. Арда, е отдалечено на 7 ч. път северно от околийския център Кошукавак (дн. Крумовград). Преди години е имало до 150 български християнски къщи, а по време на инспекцията те били само 64. Заградено е отвсякъде с турски села. От 1885 г. поминъкът и живота му са мъчни, ежегодно става изселване в България, като продават на ниска цена имотите си на турци. Имат най-голяма мера от всички в Кошукавашко: 650 уврата ниви, 15 уврата ливади, 20 уврата лозя, хранят 40 кутии бубено семе, изкарват от 5 до 10 000 оки тютюн. Не развъждат добитък, защото им го крадат. Имат 100 кози, 70 овце, 30 крави, 2 мулета, 20 чифта волове (ЦИАИ/TsIAI, 412: 221).

В същия кратък текст, посветен на с. Юглюк, се споменава за наличието на гъркоманство, чийто проводник бил селският първенец Дялко Марков, който поканил гръцки свещеник да служи в местната църква и да венчава негови роднини. Компрометирал се пред съселяните си и със заграбването на църковни имоти.

Запазен е писмен документ с дата 18.11.1893 г., изпратен от управляващия Одринската епархия архимандрит Софроний до канцеларията на Българския екзарх Йосиф в Цариград. С документа го уведомява, че на 15.11.1893 г. цялото население на с. Юглюк е отхвърлило покровителството на Гръцката патриаршия и преминало под ведомството на Българската екзархия. (ЦИАИ/TsIAI 75: 140). За съжаление, оригинал-

² Изследването на краеведката Мара Михайлова „Село Дарец, Крумовградско“, съхранявано в личния ѝ архивен фонд в ТДА гр. Кърджали: Ф№ 271К, оп. 2, а.е. 7, 88 листа, е правено през 50-те години на XX в. и е част от провежданите от нея теренни етнографски проучвания в Източните Родопи, поръчани ѝ от Етнографския институт на БАН, към който от 1954 г. е нещатен сътрудник.

ната молба на населението на селото не е запазена, а по принцип в тези молби са изписани имената на жители на селището или поне на първенците, които удостоверяват с подписите и печатите си истинността на документа.

Интересни са данните за селото на краевода Никола Иванов от края на 30-те години на XX в. Тогава с. Дарец със старо име Юглюк е брояло 60 къщи. Църквата в селото е построена през 1844 г., като според преданието, камъните за строежа са набавени от турци, чийто труд бил ангария! Надписите в църквата били все още гръцки, въпреки че местните българи подали молба за приобщаване към Българската екзархия още през 1873 г., а владиката Панарет посетил селото на 09.11.1873 г. Тук данните на краевода се разминават с тези от архива на Българската екзархия. Но е факт, че населението на български села в отделни райони на българската етническа територия е подавало неколкостранно, през различно време, молби за приобщаване към Българската екзархия, поради наложено по-раншно принудително отказване от нея. Така например населението на българското с. Додулар, Солунско подава няколко пъти молби до Българската екзархия (през 1873, 1896, 1902 г.), след като е принуждавано от местните турски власти да се откаже от покровителството ѝ в полза на Гръцката патриаршия (Митринов/Mitrinov 2016: 139-140). За църквата в селото М. Михайлова пише:

Църквата в с. Дарец е застроена през 1844 г. Нейн основател се смята Димитър Папазолу. Той е бил изпратен като делегат в Солун, там е извоювал правото с. Дарец да се снабди с църква и свой свещеник (Михайлова/Mihajlova 1996: 160).

Н. Иванов изброява еклезионими в района на с. Дарец: „Свети Георги”, „Свети Илия”, „Летен Свети Атанас”, „Света Троица”, „Боже име”, изговаряно и като „Божим” (Иванов/Ivanov 1938). В своето изследване към раздел „Оброчища в Дарец” М. Михайлова допълва още „Св. Неделя”. За „Св. Илия” споменава, че някога там имало манастир. Отбелязва също, че еклезионим „Св. Иван Богослов” е наричан още Божем (Михайлова/ Mihajlova 1996: 159). Същите данни, свързани с подадената молба през 1873 г. от юглюкчани до Българската екзархия за приобщаването им към нея, са повторени в книгата на Янчо Георгиев, посветена на историята на с. Дарец. Авторът публикува текста на заявлението на юглюкчани до Българската екзархия. Допълва, че документът е подписан от 30 души: най-напред от местния чорбаджия Делчо Юглюклията. Отбелязани са имената на Петър Гогов, Делчо Янчев, Ради Манолаев и др. При това заявлението се пази и днес в Пловдивската митрополия (Георгиев/Georgiev 2006: 38-39).

Предмет на настоящото изследване е антропонимията, включена в един списък на населението на с. Дарец от 1906 г., направен по искане на Българската екзархия. Той е озаглавен „Вянчила въ енорията на свещеникъ Настю Костадиновъ, село Юглюкъ, кааза Кошукавашка, епархия Одринска, Виляеть Одрински, 1906“ (ЦДА/ТsDA, Ф№246К, оп. 9, а.е. 251.). Списъкът се съхранява в ЦДА гр. София. Направен е в специално изготвен формуляр, разпратен до българските села в Македония и Одринско. Попълненият формуляр съдържа освен пълен опис на местното население, данни за трудовата заетост на главите на семействата, за възрастта и за грамотността на членовете на семействата.

Грамматични особености на включената в описан антропонимия

Открива се краесловна редуция на гласна *o* > *y*, особеност на местния говор: *Илю*, *Колю*, *Митю*, *Настю*, *Пилю*, *Талю*, *Радю*, *Теню*. Но е налице непоследователност при отбелязването ѝ: *Вълко*, *Дялчо*, *Митьо*, *Паско*, *Петко*, *Русо*, *Янко*. Явлението е засвидетелствано и при презимената, като се изписва наставка *-юв* (*-ув* след мека съгласна) вместо *-ов*: *Пилюв*, *Талюв*, *Танюв*, *Тенюв*.

В облика на женското лично име *Дюмена* се открива лабиализация: *Дюмена* – от *Димена* с преход *и > у* от *Димен* (от *Димо* и *-ен*; Заимов/Zaimov 1988).

Мъжки лични имена

Мъжки ЛИ от славянски произход

Дялчо 20, *Богдан* 3, *Вълко* 2, *Пилю* 2 – от *пиле* (Илчев/Иchev 1969), *Талю* 2 – от *Тало* по меки основи, от *Та-но* и *-ло* от *Кръс-тан*, *Цве-тан*, *Ки-тан* или *Атан-ас* (Заимов/Zaimov 1988), *Дялин* – от *Дело* и *-ин*, съкр. от *Не-дельо* (Заимов/Zaimov 1988), *Петко*, *Радю*, *Русо*, *Слав*, *Теню*.

Със спорна етимология са антропоними *Янко*, *Янчо*:

Янко 9 – ум. от *Ян*, *Яно*, *Яне*, преди XII в. (Заимов/Zaimov 1988); *Янко* ум. от *Яне*, *Яньо* от грц. *Ιάννης*, съкр. от *Ιωάννης* (Илчев/Иchev 1969);

Янчо 4 – ум. от *Ян*, *Яно*, преди XII в. (Заимов/Zaimov 1988); ум. от *Яне*, *Яньо* или съкр. от *Стоянчо*, *Боянчо* или друго подобно име (Илчев/Иchev 1969).

ЛИ свързани с християнството, които са от чужд произход, но имат широко разпространение в българската антропонимна система:

Митю 15, *Георги* 13, *Тончо* 9, *Костадин* 5, *Манол* 5

4 употреби: *Димитър*, *Никола*, *Стефан*

3 употреби: *Ангел*, *Колю*, *Настю*, *Петър*

2 употреби: *Атанас*, *Георгаки*, *Димитръ*, *Йордан*, *Кирчо*, *Тодор*

Единична употреба: *Апостол*, *Ванко*, *Васил*, *Димо*, *Иван*, *Иванчо*, *Илю*, *Коста*, *Ламбро* – от грц. *Λάμπρος* – *Λαμπρή*, ή 'Възкресение' (Симеонидис/Simeonidis 2006: 121), *Манчо* – ум. от *Мано*, съкр. от *Манол* (Заимов/Zaimov 1988), *Марин*, *Марко*, *Митьо*; *Паско* – от грц. съкр. *Πάσκος*, от *Πασκάλης* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 126), *Ставре* – от грц. *Σταύρος*, *σταυρός* 'кръст' с отмет на ударението (Симеонидис/Simeonidis 2006: 105), *Христаки* – от грц. *Χριστάκης* от *Χρίστος* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 132).

Един антропоним е със съкратено лично име, чието разчитане не е еднозначно: *Стайков Дим.* (?).

Сред имената, свързани с християнската религия, се откриват и облици, образувани с наставка *-аки* (грц. *-άκης*), характерни за гръцката антропонимна система: *Георгаки* 2 – *Γεωργιάκης*, но *Георги* 13; *Христаки* – *Χριστάκης* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 28)

Мъжки ЛИ от чужд произход

Трендафил – от грц. *Τριαντάφυλλος* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 131).

Характерно за словообразуването на мъжките лични имена е наличието на имена, образувани с умалителни наставки *-чо*: (*Иванчо*, *Кирчо*, *Манчо*, *Стоянчо*, *Тончо*, *Янчо*) и *-ко* (*Ванко*, *Паско*, *Янко*)

Женски ЛИ

Женски ЛИ от славянски произход

Дяля 17, *Злата* 7, *Недяля* 5, *Рада* 5, *Стайке* 3

2 употреби: *Кана* – съкратено от *Въл-кана*, *Пет-кана* (Заимов/Zaimov 1988), *Лоза*, *Петка*, *Руска*, *Стойке*

Единична употреба: *Вълка*, *Добра*, *Желязка*, *Пенка*, *Райка*, *Стайка*, *Стойка*, *Стоянка*, *Тана*.

Интерес представляват изписаните звателни форми на отделни имена като характерни: *Стайке* 3, но *Стайка*; *Стойке* 2, но *Стойка*. Подобни облици са засвидетелствани в антропонимията на селата Съчанли, Гюмюрджинско: *Ванке, Василке – Василка, Милке – Милка, Недялке – Недялка, Райке – Райка, Стойке* (Митринов/Mitrirov 2017: 8) и на Голям Дервент, Софлийско: *Петке – Петка; Търне, Тарне – Тарна* (Митринов/ Mitrirov 2019: 13), което показва, че те са били характерни за антропонимната система на българите в Западна Тракия и в Източните Родопи. Важно е да се отбележи, че според едно от основните предания с. Дарец е било заселено от Акчобан – българин от с. Съчанли, Гюмюрджинско (Михайлова/Mihaylova 1996: 158)

Женски ЛИ, свързани с християнството

Митра 6, *Елена* 5, *Иванка* 5, *Мария* 4, *Георгина* 3, *Ангелина* 2, *Атанаска* 2.

Единична употреба: *Анастасия, Гела* – от *Гело*, съкр. от *Ан-гел-ина*, XVI в. (Заимов/Zaimov 1988), *Димяна* – от *Дима* и *-яна*, ж. от *Диман* (Заимов/Zaimov 1988), *Дора, Дюмена* – от *Димена* с преход *и – у* от *Димен*, от *Димо* и *-ен* (Заимов/Zaimov 1988); *Ерина, Йордана, Колина* – от *Колин* от *Коло, Коле, Кольо* и *-ин* или направо от *Ни-колина* (Заимов/Zaimov 1988), съкр. от *Николина* (Илчев/Ilchev 1969); *Ламбра* – от м. *Ламбри*, грц. Λάμπρης (< Λάμπρη ‘Възкресение’) (Симеонидис/Simeonidis 2006: 121), *Комна* – от *Комня*, лат. *communio* ‘комка, причастие’, ЮИБ (Илчев/Ilchev 1969); *Κομνηνή, *Κομνηνήιά* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 120); *Мара, Петра, Стефанка, Христина*.

Антропоними с непрозрачна етимология:

Кодина – от *Кодин* от *Кодо* и *-ин*, от *Коста* или *Ко-во* и *-до* (Заимов/Zaimov 1988); *Кодина* вм. *Кудина*, от *Куд(а)* и *-ина*, от диал. *кудя* ‘коря, пъдя’, защитно име (Илчев/Ilchev 1969);

Мата – от *Мато* или от стб. мати ‘майка’ (Заимов/ 1988); *Мата* – видоизменено от *Мария*, от *Матей* или от друго подобно име (Илчев/Ilchev 1969).

Тона 6 – съкр. от *Антония*, главно ЮИБ (Илчев/Ilchev 1969); от *Тодора* и *-на* или скъсено от *С-тойна* (Заимов/Zaimov 1988).

Женски ЛИ от чужд произход

Дафинуда – от грц. *Дафина* – *дафина* ‘дафиново, лаврово дърво’ и *-уда* (Заимов 1988), грц. ж.р. Δάφνη (Симеонидис/Simeonidis 2006: 113).

Кера 7 – съкратено от *Кераца* от грц. ‘господарка’, XVI в. (Заимов 1988), *Κυράτζα, Κεράτζα* (Κυριακίτζα) (Симеонидис/Simeonidis 2006: 120).

Малта 10 – от грц. *Μάλτα* название на остров, а може би и от именна основа *Мал-* (Мал-) *Μιχαήλ* (Симеонидис/Simeonidis 2006: 100)

Стамуда – от *Стам(а)* и *-уда*, съкр. от *Стамат*, гр. Σταμάτης от *σταματώ* ‘спирам, прекратявам’ (Илчев/Ilchev 1969), грц. Σταμούδα (Симеонидис/ Simeonidis 2006: 130).

Тряндафила – от *Трендафил*, XVI в., от цветете *трендафил* (Заимов/ Zaimov 1988), грц. Τριαντάφυλλος (Симеонидис/Simeonidis 2006: 131).

Шена – от *Поликсена, Арсена, Косена* или друго подобно име с преход на *с* в *ш* (Илчев 1969).

Антропоними с непрозрачна етимология

Латка ум. от *Лата*, съкр. от *Латина* или ж. от *Лато*, съкр. от *Латин* или от *Влато* от (в)лат ‘клас на житно растение’ – да бъде скъп и търсен като житото (Заимов/Zaimov 1988); *Латка* ум. от *Лата*, от *Злата* с изпусчане на *з* (Илчев/Ilchev 1969)

Презимена

Като образец за попълване на разпратените от Българската екзархия формуляри е посочено използването на двукомпонентната система, включваща лично и бащино име, която е официална за Османската империя (Ковачев 1987: 154-155). Така е пропусната възможността да се изпишат характерните за селото фамилни имена.

Словообразуване на презимената

По утвърдения български образец презимената в списъка са оформени от лични имена с наставки *-ов*, *-ев*. Личните имена, завършващи на твърд съгласен звук или на гласни *-а*, *-о* след твърда, но не шушкава съгласна, приемат наставка *-ов*: *Ангелов*, *Апостолов*, *Богданов*, *Вълков 2*, *Гогов*, *Иванов 2*, *Костадинов*, *Костов 3*, *Марков 2*, *Митков*, *Митов*, *Петков 3*, *Попов 2*, *Стайков 3*, *Тряндафилов 2*, *Цвятанов 2*, *Янков 7*.

Личните имена, завършващи на мека съгласна или на *ж*, *ц*, *ч*, *ш*, *й* + *-о* (*-у*), както и такива с окончание *-е*, *-и*, оформят бащини имена с наставка *-ев*: *Георгиев 3*, *Дялчев*, *Колев*, *Митев 3*, *Петков 3*, *Тончев 4*.

Но се откриват и изключения: *Бойчов*, *Кирчов 3*, *Манчов*, *Янчов*.

Презиме *Манолев 2* е с наставка *-ев*, вероятно заради наличието на краесловна мека съгласна на личното име (Маноль), което в този си облик е разпространено в Среднородопието: Маноль – *Манолев*.

Налице е непоследователност при изписването на презимената с наставки *-ов* и *-ев* в изследвания списък, независимо от характера и вида на предходния звук, което може да се приеме за волност на писача: *Дялчев*, но *Дялчов 5*; *Митев 3*, но *Митов*, *Митюв 2*; *Тончев 4*, но *Тончов*.

Списък на презимената

Ангелов, *Апостолов*, *Богданов*, *Бойчов*, *Вълков 2*, *Георгиев 3*, *Гогов*, *Дялчев*, *Дялчов 5*, *Иванов 2*, *Кирчов 3*, *Колев*, *Костадинов*, *Костов 3*, *Манолев 2*, *Манчов*, *Марков 2*, *Митев 3*, *Митков*, *Митов*, *Митюв 2*, *Петков 3*, *Пилюв*, *Попов 2*, *Стайков 3*, *Талюв 2*, *Танюв 2*, *Тенюв*, *Тончев 4*, *Тончов*, *Тряндафилов 2*, *Цвятанов 2*, *Янков 7*, *Янчов 3*.

Статистически данни за населението на селото

Статистика за числеността на семействата

Двама жители живеят самостоятелно; двучленни семейства 13; тричленни 13, четиричленни 15, петчленни 18, шестчленни 8, седемчленни 2.

Видно е, че най-голяма група в с. Юглюк съставляват петчленните семейства (18), следвани от четиричленните (15), тричленните и двучленните (13). Но има и 8 шестчленни семейства.

Данни за трудовата заетост на жителите на с. Дарец

Според данните селото е занаятчийско. Големи са групите на калайджиите – 24 души; дюлгерите – 21; бояджиите 13. Представени са 4 терзии и 4 мутафчии, както и 6 арабаджии. Едва 5 глави на семейства се препитавали със земеделие. Това е обяснимо, тъй като обработваемата земя в околностите на селото не е била достатъчна, за да изхранва населението му (Михайлова/Mihaylova 1996: 159; Георгиев/Georgiev 2006: 16).

Занаятчи

Калайджии – 5 грамотни, 19 неграмотни;

Дюлгери – 5 грамотни, 16 неграмотни;

Бояджии – 10 грамотни, 3 неграмотни;

Терзии – 2 грамотни, 2 неграмотни;

Мутафчии – 4 грамотни;

Чирак – 1 неграмотен;

1 чарчедж. (не се разчита съкращението) неграмотен

Може да се предположи, че става въпрос за майстор на чакърци (чекърци), за които споменава в книгата си Я. Георгиев (Георгиев/Georgiev 2006: 17). В изследването си М. Михайлова отбелязва сред дюлгерите *Вълко Стайков*, 35 г., майстор на чикърци (Михайлова/Mihaylova 1996: 159).

Арабаджии - 1 грамотен, 5 неграмотни

За арабаджиите изследователката М. Михайлова отбелязва, че „в Дарец ги наричат терзии“ (Михайлова/Mihaylova 1996: 159).

Бакали - 4, от които 3 са посочени за грамотни

Интелигенция - 1 свещеник, грамотен

От петте отбелязани земеделци в селото 3 са грамотни.

В цитирания по-горе рапорт на училищен инспектор към Българската екзархия, посетил селото през учебната 1909-1910 г., е споменато, че в селото има 5 дюкяна, а занаятчиите са: 10 бояджии, 2 терзии, 20 зидари, 10 калайджии, 3 мутафчии, 5 арабаджии (ЦИАИ/ТsIAI 412: 221). В изследването си краеведката М. Михайлова е публикувала списък на майстори дюлгери, арабаджии, мутафчии, калайджии, колари, по данни от 50-те години на XX в. (Михайлова/Mihaylova 1996: 159). Я. Георгиев също отбелязва имената на по-известни представители на занаятчийските съсловия дюлгери, арабаджии, мутафчии, калайджии, колари (Георгиев/ Georgiev 2006: 17-18).

Според данните от списъка образоваността е приоритет на мъжете в семействата, което е характерно за патриархалния бит, царящ в българското село в началото на XX в. Не е отбелязана нито една грамотна жена от селото. Сред жителите с до 10-годишна възраст са посочени 2 грамотни. От до 20-годишните включително грамотни са 19 юглюкчани. Групата на до 30-годишните включително включва 11 грамотни, а групата на до 40-годишните включително – 9 грамотни. Във възрастовата граница до 50 години включително грамотните са 4, до 60 години включително те са 5, а до 70 години включително са 4.

Кратките антропонимни и статистически данни в настоящата публикация допълват публикуваната досега информация за миналото на несъществуващото днес с. Дарец. Те са част от фактологията за малобройното българско християнско население в Кърджалийско, оцеляло до началото на XX век в обкръжение от селища с мюсюлманско население.

Публикуваният пълен списък на населението на селото ще даде възможност на любознателните потомци на жителите на с. Дарец да открият своите предци или поне да си припомнят за тях. Историята на с. Дарец е част от българската история на Родопите. Можем само да съжаляваме, че все още не е публикувано проучването на краеведката Мара Михайлова, за да могат по-широк кръг читатели да се запознаят с миналото на едно изчезнало българско християнско село в сърцето на Източните Родопи.

ЛИТЕРАТУРА

- Андреев 2013: *Андреев, Ст.* Речник на селищните имена и административно-териториалните единици в българските земи през XV и началото на XX век. В: Архивни справочници. Т. 5. Главно управление на Архивите при Министерския съвет на Република България. София: ДА „Архиви” (Andreev 2013: *Andreev, St.* Rechnik na selishtnite imena i administrativno-teritorialni ediniti v balgarskite zemi prez XV i nachaloto na XX vek. In: Archivni spravochnitsi. T. 5. Glavno upravlenie na Archivite pri Ministerskiya savet na Republika Balcaria. Sofia: DA „Archivi”).
- Георгиев 2006: *Георгиев, Я.* Дарец българска твърдина. Летопис. Кърджали: Издателство ДЪГА – ЙК (Georgiev 2006: *Georgiev, Y.* Darets balgarska tvardina. Letopis. Kardzhali: Izdatelstvo DAGA – YK).
- Грозданова 1989: *Грозданова, Ел.* Българската народност през XVII век. Демографско изследване. София: Наука и изкуство. (Grozdanova 1989: *Grozdanova, El.* Balgarskata narodnost prez XVII vek. Demografsko izsledvane. Sofia: Nauka i izkustvo).
- Иванов 1938: *Иванов, Н.* Около село Дарец. – Арденска дума, гр. Кърджали. № 379 (Ivanov 1938: *Ivanov, N.* Okolo selo Darets. – Ardenska дума, gr. Kardzhali, Nr. 379).
- Карайовов 1903: *Карайовов, Т.* Материали за изучаване Одринския вилает. – СБНУК, Кн. 19. София (Karayovov 1903: *Karayovov, T.* Materiali za izuchvanie Odrinskiya vilaet. – SbNUK, Kn. 19. Sofia).
- Ковачев 1987: *Ковачев, Н.* Българска ономастика. София (Kovachev 1987: *Kovachev, N.* Balgarska onomastika. Sofia).
- Милетич 1918: *Милетич, Л.* Разорението на тракийските българи през 1913 г. София (Miletich 1918: *Miletich, L.* Razorenieto na trakiyskite balgari prez 1913 g. Sofia).
- Митринов 2016: *Митринов, Г.* Фасадни надписи на църквата „Св. Димитър” в с. Додулар, Солунско. – Български език Приложение: 138-147. (Mitrinov 2016: *Mitrinov, G.* Fasadni nadpisi na carkvata „Sv. Dimitar” v s. Dodular, Solunsko. – Balgarski ezik Prilozhenie: 138-147).
- Митринов 2017: *Митринов, Г.* Антропонимичната картина на с. Съчанли, Гюмюрджинско по данни от 1906-1907 г. – Дзяло, №10. <http://www.abcdar.com/>. (Mitrinov 2017: *Mitrinov, G.* Antroponimichnata kartina na s. Sachanli, Gyumyurdzhinsko po dannii ot 1906-1907 g. – Dzyalo, № 10. <http://www.abcdar.com/>).
- Митринов 2019: *Митринов, Г.* Антропонимията на с. Голям Дервент, Софлийско по данни от 1906 г. – Дзяло, № 13. <http://www.abcdar.com/>. (Mitrinov 2019: *Mitrinov, G.* Antroponimiata na s. Golyam Dervent, Sofliysko po dannii ot 1906 g. – Dzyalo, № 13. <http://www.abcdar.com/>).
- Михайлова 1996: *Михайлова, М.* Село Дарец, Крумовградско. –В: Етнографски проувания на Източните Родопи. Кърджали: Издателска къща „Родопи”, 157-218 (Mihailova 1996: *Mihailova, M.* Darets, Krumovgradsko. –V: Etnografski prouchvaniya na Iztochnite Rodopi. Kardzhali: Izdatelska kashta „Rodopi”, 157-218).
- Мичев 1989: *Мичев, Н., П. Коледаров.* Речник на селищата и селищните имена в България 1878-1987. София: Наука и изкуство (Michev 1989: *Michev, N., P. Koledarov.* Rechnik na selishtata i selishtnite imena v Balcaria 1878-1987. Sofia: Nauka i izkustvo).
- Статистика 1995: Македония и Одринско. Статистика на населението от 1873 г. София: Македонски научен институт, 19-71 (Statistika 1995: Makedonia i Odrinsko. Statistika na naselenieto ot 1873 g. Sofia: Makedonski nauchen institut, 19-71).
- ЦИАИ 75: ЦИАИ, Ф 246К, Българска екзархия. Оп. 1, а.е. 75, Ч. 2, л. 140 (TsIAI 75: TsIAI, F 246K, Balgarska ekzarhia. Op. 1, a.e. 75. Ch. 2, l. 140).
- ЦИАИ, 412: ЦИАИ, Ф 246К, Българска екзархия. оп. 1, а.е. 412, Ч. 3, л. 221 (TsIAI 412: TsIAI, F 246K, Balgarska ekzarhia. Op. 1, a.e. 412. Ch. 3, l. 221).

Списък на населението на с. Юглюк (дн. Дарец), Крумовградско, по данни от 1906 г.

ЦДА, Ф№ 246К, оп. 9, а.е. 251.

Общо 281 жители, 71 венчила

Вянчила въ енорията на свещеникъ Настю Костадиновъ, село Юглюкъ, кааза Кошукавашка, епархия Одринска, виляеть Одрински, 1906.

Подредбата на антропонимията в списъка е по азбучен ред на презимената на главите на семейства. Когато презимената съвпадат, подредбата е по азбучен ред на личните имена. Името на главата на семейството е с добавени данни за упражняваната трудова дейност. След името на главата на семейството следват имената на другите членове – съпруга, деца, баби, дядовци и т.н. Към всяко име са добавени данни за възрастта на носителя му. Със съкращение гр. (= грамотен) е отбелязана грамотността на жителите на селото.

Ангелов Никола – земеделец, 32, гр.; Елена – съпруга, 29; Синове: Ангел – 8, Ламбро – 4; Дъщери: Анастасия – 6, Мария – 2.

Апостолов Коста – калайджия, 50, гр.; Ерина – съпруга, 46; Синове: Костадин – 16, Георги – 13; Дъщеря: Дяля – 18.

Богданов Дялчо – калайджия, 40, гр.; Ламбра – съпруга, 35; Синове: Богдан – 12, Тончо – 8; Дъщери: Мария – 14, Малта – 2.

Бойчов Митю – земеделец, 60; Мара – съпруга, 54; Син: Вълко – дюлгер, 20, гр.; Дъщеря: Иванка – 18; Внук?: Митю – 5.

Вълков Колю – калайджия, 40; Кера – съпруга, 36; Синове: Митю – 8, Георги – 2; Дъщеря: Иванка – 10.

Вълков Митю – дюлгер, 48; Георгина – съпруга, 25 (втора съпруга); Синове: Вълко – 10, Тончо – 7, Васил – 4.

Георгиев Йордан – дюлгер, 30, гр., вдовец; Син: Георги – 7.

Георгиев Митю – калайджия, 32; Шена – съпруга, 25; Дъщеря: Дяля – 3.

Георгиев Петко – арабаджия, 40; Дяля – съпруга, 36; Синове: Георги – 13, гр., Никола – 6, Димитръ – 3; Дъщеря: Рада – 9.

Гогов Митю – арабаджия, 60; Дяля – съпруга, 56.

Дялчев Стефан – бояджия, 45, гр.; Дяля – съпруга, 36; Син: Дялчо – 10, гр.; Дъщери: Малта – 17, Елена – 2.

Дялчов Атанас – калайджия, 45; Рада – съпруга, 40; Синове: Никола – калайджия, 17; Ставре – калайджия, 15; Дъщери: Стамуда – 10, Дора – 5.

Дялчов Митю – калайджия, 32; Кана – съпруга, 23; Син: Костадин – 2; Дъщеря: Дяля – 5.

Дялчов Теню – калайджия, 35; Пенка – съпруга, 32; Мария – сестра, 14; Синове: Дялчо – 12, Коста – 8, Стефан – 4; Дъщеря: Елена – 1.

Дялчов Тончо – калайджия, 40; Кера – съпруга, 30; Син: Богдан – 10; Дъщеря: Елена – 1.

Дялчов Янко – бояджия, 30, гр.; Злата – съпруга, 24; Син: Дялчо – 2; Дъщери: Малта – 9, Дяля – 6.

Иванов Янко – чарчедж.(ия)!, 60; Стайке – съпруга, 50; Дъщеря: Дяля – вдовица, 35.

Иванов Янчо – земеделец, 62, гр.; Вълка – съпруга, 54.

Кирчов Дялчо – дюлгер, 50; Тона – съпруга, 43; Синове: Кирчо – 23, гр., Настю – 18, гр.; Дъщеря: Злата – 16.

- Кирчов Митю – дюлгер, 53; Митра – съпруга, 51; Синове: Георги – 20, гр., Янко – 14, гр.
- Кирчов Пилю – дюлгер, 38, гр.; Гела – съпруга, 32; Синове: Паско – 15, гр., Дялчо – 2; Дъщеря: Митра – 13.
- Колев Дялчо – калайджия, 55, ерген.
- Костадиновъ Настю – свещеник, 38, гр.; Латка – презвитера, 30; Син: Костадин – 4; Дъщери: Иордана – 14, Дяля – 10, Ангелина – 7.
- Костов Манол – бояджия, 45, гр.; Тона – съпруга, втора, 25; Кера – майка, 60; Син: Петър – 4; Дъщери: Христина – 11, Кера – 8.
- Костов Митю – бояджия, 44; Иванка – съпруга, 40; Син: Манол – 12, гр.; Дъщери: Кера – 17, Атанаска – 14.
- Костов Янко – калайджия, 55; Недяля – съпруга, 50; Син: Янчо – калайджия, 22; Дъщери: Георгина – 18, Атанаска – 14.
- Манолев Стефан – бояджия, 28, гр.; Стоянка – съпруга, 23; Син: Манол – 3.
- Манолев Тончо – бояджия, 70, гр.; Малта – съпруга, 65.
- Манчов Атанас – калайджия, 35, гр.; Кера – съпруга, 25; Дялчо – брат, калайджия, 23, гр.; Недяля – майка, 55; Дъщеря: Недяля – 3.
- Марков Дялчо – бакалин, 52, гр.; Дюмена – 46; Синове: Петър – бакалин, 22, гр., Димитър – 9.
- Марков Митю – дюлгер, 60, вдовец; Слав – брат, 45; Син: Дялчо – 17, гр.; Дъщеря: Кана – 20.
- Митев Георги – калайджия, 55, вдовец; Синове: Талю – калайджия, 22, Дялчо – калайджия, 16.
- Митев Манол – бояджия, 60, гр.; Петка – съпруга, 50; Син: Георги – 18, гр.
- Митев Петър – терзия, 60, гр.; Руска – съпруга, 52; Син: Дялчо – терзия, 22, гр.; Дъщеря: Иванка – 15.
- Митков Йордан – калайджия, 35; Митра – съпруга, 25; Тряндафила – майка, 65; Син: Димитър – 1; Дъщеря: Недяля – 4.
- Митов Ваню – земеделец, 28, гр.; Стайке – съпруга, 20; Иванка – майка, вдовица, 55; Син: Георги – 3.
- Митюв Колю – арабаджия, 40, вдовец; Синове: Димитър – 13, гр.; Дъщери: Тона – 11, Руска – 9.
- Митюв Тодор – калайджия, 46; Комна – съпруга, 37; Синове: Димитър – 16, гр., Христки – 10.
- Петков Дялчо – дюлгер, 32; Георгина – съпруга, 27; Дъщеря: Лоза – 2.
- Петков Тодор – калайджия, 35; Рада – съпруга, 30; Дъщери: Лоза – 11, Митра – 6, Елена – 2.
- Петков Тончо – калайджия, 40; Кера – съпруга, 35; Син: Дялин – 7.
- Пилюв Марко – дюлгер, 45; Тона – съпруга, 40; Синове: Пилю – 16, гр., Георги – 9; Дъщери: Дяля – 12, Петка – 2.
- Попов Димо – дюлгер, 50, вдовец; Синове: Апостол – дюлгер, 18, Костадин – 15; Дъщеря: Рада – 10.
- Попов Митю – дюлгер, 44, вдовец; Син: Костадин – 14; Дъщеря: Малта – 10.
- Стайков Дим. – дюлгер, 40; Тона – съпруга, 38; Синове: Манчо – 14, гр., Марин – 7, Дялчо – 1.
- Стайков Радю – калайджия, 45, гр.; Малта – съпруга, 38; Син: Никола – чирак, 20, гр.
- Стайков Янко – дюлгер, 35, гр.; Злата – съпруга, 20.

Талюв Георги – мутафчия, 35, гр.; Петра – съпруга, 30; Злата – майка, вдовица, 60; Синове: Иванчо – 8, Ангел – 5.

Талюв Митю – муфафчия, 55, гр.; Малта – съпруга, 50; Син: Талю – мутафчия, 20, гр.; Дъщеря: Дяля – 14.

Танюв Митю – бакалин, 55; Тана – съпруга, 40; Дъщеря: Стайка – 18.

Танюв Янко – терзия, 60; Митра – съпруга, 56; Син: Дялчо – дюлгер, 17.

Тенюв Митю – арабаджия, 70; Тона – съпруга, 62.

Тончев Георгаки – бояджия, 35; Тона – съпруга, 32; Син: Тончо – 1; Дъщери: Малта – 10, Колина (?) – 7, Злата – 4.

Тончев Колю – дюлгер, 20; Стойке – майка, 54.

Тончев Митю – бояджия, 45; Злата – съпруга, 40.

Тончев Янчо – дюлгер, 34; Стефанка – съпруга, 25; Син: Георги – 5; Дъщери: Дяля – 10, Стойка – 1.

Тончов Русо – дюлгер, 50; Мата – съпруга, 42; Син: Дялчо – 17, гр.; Дъщеря: Стойке – 10.

Тряндафилов Стефан – дюлгер, 52; Злата – съпруга, 43; Дялко – дядо, 110; Синове: Дялчо – мутафчия, 21, гр., Янко – 17, гр., Илю – 8; Дъщеря: Дяля – 15.

Тряндафилов Тончо – терзия, 45; Добра – съпруга, 41; Син: Тряндафил – 15, гр.; Дъщеря: Дяля – 8.

Цвятанов Георги – дюлгер, 58; Димяна – съпруга, 52; Син: Георгаки – 14, гр.

Цвятанов Дялчо – дюлгер, 65, гр.; Малта – съпруга, 60.

Янков Ангел – бакалин, 60, гр., вдовец.

Янков Георги – арабаджия, 65; Рада – съпруга, 62.

Янков Кирчо – арабаджия, 40, гр.; Райка – съпруга, 35; Синове: Янко – 12, гр., Манол – 8, Дялчо – 5.

Янков Митю – арабаджия, 26; Кодина – съпруга, 20; Дъщеря: Дяля – 1.

Янков Настю – бояджия, 28, гр.; Недяля – съпруга, 23; Син: Янко – 1; Дъщеря: Стайке – 4.

Янков Тончо – калайджия, 26; Малта – съпруга, 22.

Янков Тончо – арабаджия, 30; Желязка – съпруга, 24; Дъщеря: Дяля – 4.

Янчов Богдан – земеделец, 65, гр.; Мария – съпруга, 60.

Янчов Димитър – бояджия, 28, гр.; Димяна – съпруга, 24; Син: Янчо – 9.

Янчов Иван – бояджия, 38, гр.; Дафинуда – съпруга, 32; Дъщери: Ангелина – 14, Дяля – 9, Малта – 4.

Вдовици и сираци без фамилни и бащини имена

Митра – вдовица, 50; Син: Дялчо – 4.